

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2014-2020

**ΕΚΘΕΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ
ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ
(ΣΜΠΕ) ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
(ΕΠ) «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2014-2020»**

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ:

«ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

2014CY16M1OP001

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ:

2015 - 2017

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ:

24-12-2018

Πίνακας Περιεχομένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ Ε.Π. «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2014-2020»	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΟΥ Ε.Π.	7
2.1 ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	7
2.2 ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ	7
2.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ	11
2.4 ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	12
2.5 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΟΥ Ε.Π.	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	25
5.1 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ	25
5.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ	31
5.3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ Ε.Π. «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2014-2020»

1.1 Γενικά

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	[1] Σχετικός Στόχος: Σύγκλιση
	[2] Σχετική επιλέξιμη περιοχή: ΚΥΠΡΟΣ.
	[3] Περίοδος προγραμματισμού: 2014-2020
	[4] Αριθμός προγράμματος (αριθ. CCI): 2014 CY 16M1OP001
	[5] Τίτλος προγράμματος: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΕΚΘΕΣΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	[6] Έτος υποβολής στοιχείων: 2015-2017

Η πρώτη Έκθεση Παρακολούθησης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Αειφόρος Ανάπτυξη (Ε.Π. Α.Α.Α.) αποσκοπεί στην αποτύπωση της περιβαλλοντικής κατάστασης του Ε.Π., μέσω της αξιολόγησης της προόδου των περιβαλλοντικών δεικτών που συνδέονται με τις δράσεις του Ε.Π..

Το περιεχόμενο της παρούσας Έκθεσης λαμβάνει υπόψη:

- Τον «περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Σχέδια και/ή Προγράμματα Νόμο (Ν. 102(I)/2005)».
- Τη Γνωμάτευση του Τμήματος Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος επί της ΣΜΠΕ του Ε.Π. Α.Α.Α ημερομηνίας 22/07/2014.
- Τη Γνωμάτευση του Τμήματος Περιβάλλοντος για την Τροποποίηση του Ε.Π. Α.Α.Α. ημερομηνίας 17/10/2017.
- Την Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ημερομηνίας 07/12/2017, σχετικά με «την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης C(2014) 10084 για την έγκριση ορισμένων στοιχείων του Ε.Π. Α.Α.Α.» για στήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση» για την Κύπρο» (CCI 2014CY16M1OP001).

1.2 Περιγραφή και στοχοθεσία του Ε.Π. Α.Α.Α.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα διαρθρώνεται σε έξι (6) Άξονες Προτεραιότητας:

- Τον Άξονα Προτεραιότητας 1: «**Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας της Οικονομίας**», που έχει τους εξής επιδιωκόμενους στόχους/αποτελέσματα:

Κεντρικός στόχος του Άξονα είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, με επικέντρωση στους τομείς στους οποίους η Κύπρος διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα, όπως αυτοί αναδείχθηκαν από την Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης. Στα πλαίσια αυτά επιδιώκεται η προώθηση της εισαγωγής καινοτομιών στις επιχειρήσεις, μέσω της εμπλοκής τους σε δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας, της ανάπτυξης της μεταξύ τους συνεργασίας, της συνεργασίας τους με ακαδημαϊκούς/ερευνητικούς φορείς, καθώς και η τεχνολογική αναβάθμιση των επιχειρηματικών μονάδων.

Επιπλέον, στοχεύεται η προώθηση της ανάπτυξης νέας επιχειρηματικής δραστηριότητας, καθώς και η διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε κεφάλαια μέσω της εισαγωγής σύγχρονων εργαλείων χρηματοοικονομικής τεχνικής, ώστε να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα ρευστότητας που προκύπτουν τόσο από το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων όσο και από την τρέχουσα οικονομική κρίση. Ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται επίσης στην αναβάθμιση και εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος της χώρας, όπου εντοπίζονται και οι μεγαλύτερες προοπτικές ανάπτυξης, αλλά και σημαντικά και πολλαπλασιαστικά οφέλη για το σύνολο της κυπριακής οικονομίας.

Επιπρόσθετα, επιδιώκεται η ενεργειακή αναβάθμιση των επιχειρήσεων με σκοπό τη μείωση του ενεργειακού τους κόστους και κατ' επέκταση των λειτουργικών τους εξόδων, που θα τους επιτρέψει να προσφέρουν τα προϊόντα και υπηρεσίες τους σε πιο χαμηλές και πιο ανταγωνιστικές τιμές.

- Τον Άξονα Προτεραιότητας 2: «**Προώθηση της χρήσης των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών**», που έχει τους εξής επιδιωκόμενους στόχους/αποτελέσματα:

Η αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην προσπάθεια ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, με άμεσο αντίκτυπο στην οικονομική ανάπτυξη και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών. Οι παρεμβάσεις του Άξονα στοχεύουν στην προώθηση της ψηφιακής

επιχειρηματικότητας, καθώς και στην αύξηση των δραστηριοτήτων ηλεκτρονικού εμπορίου από τις επιχειρήσεις.

Επιπρόσθετα, επιδιώκεται η περαιτέρω ανάπτυξη της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, μέσω της αύξησης των δημόσιων υπηρεσιών που προσφέρονται ηλεκτρονικά και της βελτίωσης των εσωτερικών διαδικασιών της δημόσιας υπηρεσίας, με απώτερο στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων. Επιπλέον, στοχεύεται η ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών στον τομέα της υγείας, συμβάλλοντας έτσι και στην εφαρμογή του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓΕΣΥ), καθώς και στον τομέα της παιδείας.

- Τον Άξονα Προτεραιότητας 3Α: «**Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση του περιβάλλοντος**», που έχει τους εξής επιδιωκόμενους στόχους/αποτελέσματα:

Κεντρικός στόχος του Άξονα είναι η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, με έμφαση στην αντιμετώπιση του φαινομένου της διάβρωσης των ακτών, καθώς και άλλων συναφών με τις παράκτιες ζώνες επιπτώσεων, όπως είναι η διείσδυση των θαλάσσιων υδάτων στη στεριά. Επιπρόσθετα, στοχεύεται η έγκαιρη πρόγνωση κινδύνων που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή, όπως είναι οι καύσωνες, η μεταφορά σκόνης από τις ερήμους της Αφρικής και άλλα καιρικά φαινόμενα.

Επιδιώκεται επίσης η βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των ειδών και οικοτόπων στις περιοχές NATURA 2000, μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο προστασίας, διατήρησης και αποκατάστασης της βιοποικιλότητας. Επιπλέον, στοχεύεται η προστασία και ανάδειξη περιοχών φυσικού ή/και πολιτιστικού ενδιαφέροντος, στα πλαίσια αξιοποίησης των πόρων αυτών και της σύζευξής τους με τον τομέα του τουρισμού.

- Τον Άξονα Προτεραιότητας 4Α: «**Διαχείριση στερεών αποβλήτων και υδάτινων πόρων**», που έχει τους εξής επιδιωκόμενους στόχους/αποτελέσματα:

Βασικός στόχος αυτού του Άξονα είναι η πλήρης συμμόρφωση της Κύπρου με το Κοινοτικό Κεκτημένο στους τομείς διαχείρισης των στερεών και των υγρών αποβλήτων, τομείς στους οποίους παρατηρείται μεγάλη καθυστέρηση ως προς την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Κύπρου. Ειδικότερα για τον τομέα των στερεών αποβλήτων, στοχεύεται η εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης τόσο όσον αφορά στις υποδομές διαχείρισής τους όσο και ως προς την προώθηση παρεμβάσεων για πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων, την προώθηση της χωριστής συλλογής και την αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης.

Στον τομέα της διαχείρισης των υδάτινων πόρων επιδιώκεται η βελτίωση της επεξεργασίας των αστικών λυμάτων και η συμμόρφωση με σχετικές ευρωπαϊκές οδηγίες, καθώς και η αξιοποίηση μη συμβατικών πηγών νερού (π.χ. ανακυκλωμένο νερό), για ενίσχυση του υδατικού ισοζυγίου και εμπλουτισμό των υδροφορέων. Οι παρεμβάσεις αυτές θα συμβάλουν επίσης και στην αντιμετώπιση των σοβαρών προβλημάτων ξηρασίας και λειψυδρίας που παρουσιάζει η Κύπρος.

- Τον Άξονα Προτεραιότητας 5: **«Πρόωθηση βιώσιμων μεταφορών και μείωση εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα»**, που έχει τους εξής επιδιωκόμενους στόχους/αποτελέσματα:

Ένας από τους τρεις βασικούς στόχους αυτού του άξονα είναι η βελτίωση της θαλάσσιας προσβασιμότητας της χώρας από και προς το εξωτερικό, στα πλαίσια ολοκλήρωσης του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών στην Κύπρο. Ειδικότερα, επιδιώκεται η βελτίωση της προσπελασιμότητας του λιμένα Λεμεσού με απώτερο σκοπό την αύξηση της δυναμικότητας διακίνησης εμπορευμάτων και επιβατών του λιμένα.

Ο δεύτερος βασικός στόχος αφορά στη βελτίωση της κινητικότητας στις αστικές περιοχές και κυρίως στη Λευκωσία, για αντιμετώπιση του προβλήματος της κυκλοφοριακής συμφόρησης. Κύρια επιδίωξη προς αυτή την κατεύθυνση είναι η μείωση της χρήσης του ιδιωτικού οχήματος μέσω της ανάπτυξης συστημάτων μεταφορών που είναι φιλικά προς το περιβάλλον, κάτι που θα συμβάλει και στην επίτευξη των εθνικών στόχων της Κύπρου ως προς τη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου.

Ο τρίτος στόχος του Άξονα είναι η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου μέσω της συγκράτησης της ενεργειακής κατανάλωσης της χώρας σε όλους τους τομείς, συμβάλλοντας έτσι και στους στόχους που έχει θέσει η Κύπρος στο Εθνικό Μεταρρυθμιστικό της Πρόγραμμα για τη Στρατηγική Ευρώπη 2020 για τον τομέα της ενέργειας. Στα πλαίσια αυτά στοχεύεται, μεταξύ άλλων, η πρόωθηση παρεμβάσεων εξοικονόμησης ενέργειας και ενεργειακής απόδοσης σε κτίρια, έτσι ώστε να εκπληρωθούν και οι υποχρεώσεις της Κύπρου ως προς τη σχετική ευρωπαϊκή οδηγία για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων.

- Τον Άξονα Προτεραιότητας 6: **«Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη»**, που έχει τους εξής επιδιωκόμενους στόχους/αποτελέσματα:

Κύριος στόχος του Άξονα είναι η ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των ποικίλων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα αστικά κέντρα, όπως είναι οι οικονομικές, περιβαλλοντικές, κλιματικές, κοινωνικές και δημογραφικές προκλήσεις, με επικέντρωση στις υποβαθμισμένες περιοχές των αστικών κέντρων. Ιδιαίτερα επιδιώκεται η αντιμετώπιση των κυριότερων

προβλημάτων των περιοχών αυτών, όπως είναι η ανεργία, η φτώχεια, η απομόνωση, η μόλυνση του περιβάλλοντος, οι παλιές ή/και εγκαταλελειμμένες οικοδομές κλπ.

Στα πλαίσια αυτά επιδιώκεται η αναβίωση και η κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη των αστικών κέντρων, η οποία θα βασίζεται σε ολοκληρωμένες στρατηγικές αστικής ανάπτυξης, έτσι ώστε οι προγραμματιζόμενες παρεμβάσεις να επιφέρουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερες συνέργειες και πολλαπλασιαστικά οφέλη στις επιλεγμένες περιοχές. Συγκεκριμένα, στοχεύεται η ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στις περιοχές αυτές, η αναζωογόνηση του αστικού περιβάλλοντος, η αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών τους πόρων, η βελτίωση της αστικής κινητικότητας και η ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των δημοτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΟΥ Ε.Π.

2.1 ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η μεθοδολογία που ακολουθείται για την οργάνωση της περιβαλλοντικής παρακολούθησης του Ε.Π.Α.Α.Α. στηρίζεται κατά κύριο λόγο στο άρθρο 10 της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων», όπως αυτό υιοθετείται στο εθνικό δίκαιο με τον «περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Σχέδια και/ή Προγράμματα Νόμο (Ν. 102(Ι)/2005)».

Με την εκπόνηση της ΣΜΠΕ του Ε.Π. Α.Α.Α. τον Ιούνιο 2014 και με τη σχετική Γνωμάτευση της Περιβαλλοντικής Αρχής τον Ιούλιο 2014 τέθηκαν οι στόχοι, οι βασικές αρχές και τα εργαλεία της περιβαλλοντικής παρακολούθησης.

2.2 ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ

ι. Έκθεση περιβαλλοντικής παρακολούθησης

Στόχος της έκθεσης περιβαλλοντικής παρακολούθησης ενός Ε.Π., όπως ορίζεται στην Γνωμάτευση της ΣΜΠΕ, είναι η αποτύπωση της περιβαλλοντικής κατάστασης του Ε.Π. μέσω της παρακολούθησης κι αξιολόγησης των προσδιορισμένων περιβαλλοντικών δεικτών που συνδέονται με τις δράσεις του Ε.Π. και αντιπροσωπεύουν ενδεχόμενες περιβαλλοντικές μεταβολές.

Ειδικότερα, στην έκθεση:

- ✓ περιγράφεται η **οργάνωση της περιβαλλοντικής παρακολούθησης**, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Γνωμάτευση έγκρισης της ΣΜΠΕ του Ε.Π.
- ✓ αποτυπώνεται η περιβαλλοντική κατάσταση **των Αξόνων Προτεραιότητας** του Ε.Π. μέσω των περιβαλλοντικών δεικτών με βάση: τις τιμές στόχου, τη δέσμευση των στόχων από τις ενταγμένες πράξεις (Τεχνικά Δελτία Εγκεκριμένων Πράξεων) και την επίτευξη των στόχων από τις ολοκληρωμένες πράξεις (Οριστικοποιημένα Τεχνικά Δελτία Πράξεων) για την περίοδο αναφοράς.

- ✓ συμπληρώνονται **οι τιμές των περιβαλλοντικών δεικτών αθροιστικά είτε μεσοσταθμικά** με βάση τις ενταγμένες και τις ολοκληρωμένες πράξεις, όπως έχουν αποτυπωθεί στα Τεχνικά Δελτία Εγκεκριμένων Πράξεων καθώς και στα οριστικοποιημένα Τεχνικά Δελτία Πράξεων ως τη λήξη της περιόδου αναφοράς.
- ✓ αξιολογούνται οι σημαντικές περιβαλλοντικές επιδράσεις (θετικές ή δυσμενείς ή ουδέτερες) με βάση την υλοποίηση και σε συνάφεια με την ενότητα «Αξιολόγηση των Επιπτώσεων» της εγκεκριμένης ΣΜΠΕ του Ε.Π. Ειδικότερα, **διατυπώνονται συμπεράσματα για κάθε περιβαλλοντική συνιστώσα, με βάση τα αποτελέσματα του συνόλου των δεικτών της,** για τις πράξεις που έχουν ενταχθεί και τις ολοκληρωμένες πράξεις.

Η έκθεση περιβαλλοντικής παρακολούθησης συμπληρώνεται και με λοιπά στοιχεία που έχουν προκύψει από την έναρξη μέχρι το τέλος της περιόδου αναφοράς τής.

ii. Δείκτες περιβαλλοντικής παρακολούθησης

Για την περιβαλλοντική παρακολούθηση του Ε.Π. Α.Α.Α. διαμορφώθηκε ένας ομογενοποιημένος κατάλογος 39 περιβαλλοντικών δεικτών, το περιεχόμενο του οποίου είναι δυναμικό και μπορεί να διευρυνθεί ή και να τροποποιηθεί κατά την πορεία υλοποίησης του Προγράμματος. Οι περιβαλλοντικοί αυτοί δείκτες έχουν επιλεγεί στην εγκεκριμένη ΣΜΠΕ, καθώς και τις Γνωματεύσεις της Περιβαλλοντικής Αρχής.

Στον Πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται το σύνολο των δεικτών περιβαλλοντικής παρακολούθησης του Ε.Π., έτσι όπως έχει διαμορφωθεί σύμφωνα με τα ανωτέρω.

**ΠΙΝΑΚΑΣ
ΣΥΝΟΛΟΥ ΔΕΙΚΤΩΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ Ε.Π. « ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ » 2014-2020**

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ

A/A	Δείκτης παρακολούθησης	Πηγή Δεδομένων
ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ – ΧΛΩΡΙΔΑ - ΠΑΝΙΔΑ		
1.	Ποσοστό αύξησης των ειδών και των οικοτόπων που βρίσκονται σε καλή κατάσταση διατήρησης μέχρι το 2020	Τμήμα Περιβάλλοντος, Μελέτες του Δικαιούχου
2.	Ποσοστό έκτασης στο οποίο αποκαταστάθηκαν υποβαθμισμένα οικοσυστήματα	Τμήμα Περιβάλλοντος, Μελέτες του Δικαιούχου
3.	Ποσοστό έκτασης των περιοχών NATURA 2000 στους οποίους έγιναν δράσεις προστασίας	Τμήμα Περιβάλλοντος, Μελέτες του Δικαιούχου
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ		
4.	Αριθμός απασχολούμενων επί των αστικών περιοχών	Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΠΚΑ)
5.	Μέση διάρκεια διαμονής τουριστών στην χώρα	Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, ΚΟΤ
6.	Ποσοστό των γυναικείων επιχειρηματιών στο σύνολο του γυναικείου εργατικού δυναμικού	Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ

7.	Προσδοκώμενη διάρκεια ζωής	Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου
-----------	----------------------------	----------------------------

ΕΔΑΦΟΣ

8.	Ποσότητα βιοαποδομήσιμων υλικών που οδηγείται προς υγειονομική ταφή	Τμήμα Περιβάλλοντος, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Μελέτες του Δικαιούχου
9.	Ποσότητα ανακυκλώσιμων υλικών προς ανακύκλωση	Τμήμα Περιβάλλοντος, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Μελέτες του Δικαιούχου
10.	Αριθμός ΧΑΔΑ που αποκαταστάθηκαν	Τμήμα Περιβάλλοντος, Παρακολούθηση υλοποίησης Ε.Π.

ΥΔΑΤΑ

11.	Ισοδύναμος πληθυσμός που καλύπτεται από αποχετευτικά δίκτυα και σταθμούς επεξεργασίας λυμάτων	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, Μελέτες του Δικαιούχου
12.	Ποσότητα βιοαποδομήσιμων υλικών που οδηγείται προς υγειονομική ταφή	Τμήμα Περιβάλλοντος, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Μελέτες του Δικαιούχου
13.	Αριθμός ΧΑΔΑ που αποκαταστάθηκαν	Τμήμα Περιβάλλοντος, Παρακολούθηση υλοποίησης Ε.Π.
14.	Ποσοστό επεξεργασίας λυμάτων σε σχέση με τα προς επεξεργασία λύματα της χώρας	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, Μελέτες του Δικαιούχου
15.	Ποσοστό επεξεργασίας αστικών λυμάτων	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, Μελέτες του Δικαιούχου

ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ

16.	Συνεισφορά των ΑΠΕ στην ακαθάριστη κατανάλωση ενέργειας	Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου
17.	Ετήσια μείωση των εκπομπών CO ₂ και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στα αστικά κέντρα	Τμήμα Περιβάλλοντος
18.	Ποσότητα βιοαποδομήσιμων υλικών που οδηγείται προς υγειονομική ταφή	Τμήμα Περιβάλλοντος, Μελέτες του Δικαιούχου
19.	Αριθμός ΧΑΔΑ που αποκαταστάθηκαν	Τμήμα Περιβάλλοντος, Παρακολούθηση υλοποίησης Ε.Π.
20.	Σταθμισμένη έκθεση πληθυσμού σε λεπτά σωματίδια PM _{2.5}	Τμήμα Περιβάλλοντος
21.	Ποσοστό πληθυσμού του οποίου η έκθεση είναι πάνω από τα κατώτατα όρια του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας	Τμήμα Περιβάλλοντος
22.	Υπέρβαση των οριακών τιμών για την ποιότητα του αέρα σε αστικές περιοχές	Τμήμα Περιβάλλοντος

ΚΛΙΜΑΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

23.	Μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τομέα των μεταφορών	Τμήμα Περιβάλλοντος, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Μελέτες του Δικαιούχου
24.	Μεταβολή των εκπομπών CO ₂ ανά μονάδα ΑΕΠ 1990-2010	Τμήμα Περιβάλλοντος, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

¹⁾ Έκθεση Παρακολούθησης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠ) «Ανταγωνιστικότητα και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020»

25.	Μεταβολή των εκπομπών CO ₂ ανά μονάδα ΑΕΠ 1990-2000 και 2000-2010	Τμήμα Περιβάλλοντος, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου
26.	Μεταβολή των εκπομπών CO ₂ από παραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας	Τμήμα Περιβάλλοντος, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου
27.	Συνολική ένταση του ΑΕΠ ως προς τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (Total GHG intensity of GDP)	Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου
28.	Μεταβολή συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	Τμήμα Περιβάλλοντος, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

ΥΛΙΚΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

29.	Ποσοστό τουριστικών κλινών στις οποίες γίνονται παρεμβάσεις αναβάθμισης για εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος	Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού
-----	---	--

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

30.	Αριθμός επισκεπτών σε τοπία πολιτιστικής κληρονομιάς	Τμήμα Αρχαιοτήτων, Παρακολούθηση υλοποίησης Ε.Π.
31.	Αριθμός υποδομών ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος στα οποία έγιναν παρεμβάσεις	Τμήμα Αρχαιοτήτων, Παρακολούθηση υλοποίησης Ε.Π.

ΤΟΠΙΟ

32.	Αριθμός (πλήθος) κυματοθραυστών για την προστασία των παράκτιων ζωνών	Παρακολούθηση υλοποίησης Ε.Π., Μελέτες του Δικαιούχου
33.	Αριθμός ΧΑΔΑ που αποκαταστάθηκαν	Τμήμα Περιβάλλοντος, Παρακολούθηση υλοποίησης Ε.Π.

ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

34.	Ποσοστό του συνόλου του οικιακού αποβλήτου που τυγχάνει χωριστής συλλογής	Τμήμα Περιβάλλοντος, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Μελέτες του Δικαιούχου
35.	Ποσοστό αποβλήτων (χαρτί/χαρτόνι, πλαστικό, μέταλλο, γυαλί, οργανικό) που ανακυκλώθηκε	Τμήμα Περιβάλλοντος, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Μελέτες του Δικαιούχου
36.	Αριθμός ΧΑΔΑ που αποκαταστάθηκαν	Τμήμα Περιβάλλοντος, Παρακολούθηση υλοποίησης Ε.Π.
37.	Συνεισφορά των ΑΠΕ στην ακαθάριστη κατανάλωση ενέργειας	Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ

A/A	Δείκτης παρακολούθησης	Πηγή Δεδομένων
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ		
38.	Ποσοστό γαλάζιων και πράσινων θέσεων εργασίας σε σχέση με το συνολικό αριθμό θέσεων εργασίας του Επιχειρησιακού Προγράμματος	Παρακολούθηση υλοποίησης Ε.Π., ΥΕΠΚΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ

A/A	Δείκτης παρακολούθησης	Πηγή Δεδομένων
ΒΙΩΣΙΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ		
39.	Χρήση δεικτών εκροών του Επιχειρησιακού Προγράμματος	Παρακολούθηση υλοποίησης Ε.Π.

2.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Βασικός στόχος της περιβαλλοντικής παρακολούθησης είναι ο έγκαιρος εντοπισμός των **απρόβλεπτων δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον** από την υλοποίηση του Ε.Π. Α.Α.Α., καθώς και **η λήψη κατάλληλων επανορθωτικών μέτρων**. Δευτερευόντως, η περιβαλλοντική παρακολούθηση αποτελεί ένα **μέσο επαλήθευσης** των πληροφοριών της περιβαλλοντικής μελέτης και ένα στοιχείο τροφοδότησης για πιθανή αναθεώρηση του Προγράμματος.

Η περιβαλλοντική παρακολούθηση του Ε.Π. αποτελεί ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής (Δ.Α.). Η διαδικασία εφαρμόζεται για κάθε πράξη που είναι ενταγμένη στο Ε.Π. και εμπίπτει στο πεδίο της περιβαλλοντικής παρακολούθησης.

Ειδικότερα, τα στάδια της διαδικασίας περιβαλλοντικής παρακολούθησης του Ε.Π. είναι τα ακόλουθα:

i. Προετοιμασία και έκδοση πρόσκλησης

Η Δ.Α., στο πλαίσιο της προετοιμασίας της πρόσκλησης και της εξειδίκευσης των κριτηρίων αξιολόγησης των δράσεων που υποβάλλουν οι Δικαιούχοι, συμπεριλαμβάνουν την πρόβλεψη σχετικά με την εξέταση της τήρησης των οριζόμενων στην Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

Για τις Προσκλήσεις του ΕΠ που έχουν ήδη εκδοθεί και οι οποίες αφορούν το μεγαλύτερο μέρος της Δημόσιας Δαπάνης του ΕΠ, για τα υποβαλλόμενα τεχνικά δελτία πράξης ακολουθεί η εξέταση συμβατότητας με την ΣΜΠΕ από την αρμόδια περιβαλλοντική αρχή.

ii. Υποβολή Τεχνικού Δελτίου Προτεινόμενης Πράξης

Η τιμή στόχος εισάγεται και οριστικοποιείται στο **Τεχνικό Δελτίο (εγκεκριμένης) Πράξης, ή καταχωρείται προσωρινά σε αρχείο που διατηρεί η Δ.Α..** Ο Δικαιούχος δεσμεύεται για την επίτευξή της με **την ολοκλήρωση της πράξης.**

iii. Επιλογή πράξης

Κατά την αξιολόγηση της αίτησης χρηματοδότησης, το Τμήμα Περιβάλλοντος (όπου έχει εφαρμογή) εκδίδει το Φύλλο Συμβατότητας της Προτεινόμενης Πράξης με την εγκεκριμένη ΣΜΠΕ του Ε.Π..

Η διαδικασία που προνοείται από την εθνική νομοθεσία, συνοπτικά, έχει ως εξής: Για το κάθε έργο ετοιμάζεται **Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων**, η οποία υποβάλλεται για αξιολόγηση στην Περιβαλλοντική Αρχή (Τμήμα Περιβάλλοντος). Ακολουθώντας το Τμήμα εκδίδει σχετική γνωμάτευση με εισηγήσεις για μέτρα που πρέπει να ληφθούν για μετριασμό/μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, τα οποία ο Δικαιούχος είναι υπόχρεος να εφαρμόσει. Επίσης, προτού το Τμήμα Περιβάλλοντος εκδώσει το «πιστοποιητικό συμβατότητας», το οποίο είναι απαιτούμενο για τη

συγχρηματοδότηση ενός έργου, εξετάζει αν ο Δικαιούχος έχει υλοποιήσει τις συστάσεις του Τμήματος.

2.4 ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Οι υπηρεσίες που εμπλέκονται στην παρακολούθηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του Ε.Π. Α.Α.Α. είναι η Διαχειριστική Αρχή (ΓΔ ΕΠΣΑ) και η Περιβαλλοντική Αρχή (Τμήμα Περιβάλλοντος, Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος).

2.5 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΟΥ Ε.Π.

Σε εφαρμογή της παραπάνω διαδικασίας, συντάσσεται η 1^η Έκθεση Περιβαλλοντικής Παρακολούθησης του Ε.Π. η οποία αφορά την περίοδο 2015-2017.

Στην παρούσα Έκθεση:

- Καταγράφονται οι δείκτες περιβαλλοντικής παρακολούθησης του Ε.Π. οι οποίοι αφορούν τα ενταγμένα στο Πρόγραμμα έργα έως 31/12/2017, καθώς και στοιχεία που περιλαμβάνονται στην Ετήσια Έκθεση Υλοποίησης 2017 του Ε.Π..
- Εξετάζονται οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις κατά την υλοποίηση του Ε.Π. με βάση τους αντίστοιχους δείκτες περιβαλλοντικής παρακολούθησης των παραπάνω αναφερόμενων έργων, οι οποίες στη συνέχεια συσχετίζονται με τις αναμενόμενες περιβαλλοντικές επιπτώσεις, όπως αυτές καταγράφονται ποιοτικά στην εγκεκριμένη ΣΜΠΕ του Προγράμματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Σκοπός της παρούσας ενότητας είναι η αποτύπωση της περιβαλλοντικής κατάστασης του Ε.Π., μέσω των χρησιμοποιούμενων περιβαλλοντικών δεικτών του Πίνακα Ι πιο κάτω, όπως αυτή έχει προκύψει μέχρι τη λήξη της περιόδου αναφοράς της παρούσας έκθεσης (31/12/2017), με βάση την ένταξη, την υλοποίηση και την ολοκλήρωση των πράξεων.

Πιο συγκεκριμένα, στον εν λόγω Πίνακα, καταγράφονται:

1. Η ονομασία των δεικτών
2. Η μονάδα μέτρησής τους
3. Οι τιμές στόχου των δεικτών υλοποίησης **[Στήλη (1) του Πίνακα Ι]**
4. Η κατ' έτος επίτευξη του στόχου από τις μέχρι 31/12/2017 εντάξεις έργων **[Στήλες (2-4) του Πίνακα Ι]**
5. Παρατηρήσεις **[Στήλη 5 του Πίνακα Ι]**

Οι τιμές του Πίνακα Ι, σε ότι αφορά την δέσμευση στόχων των δεικτών από ενταγμένες και ολοκληρωμένες πράξεις, προκύπτουν χρησιμοποιώντας τους σχετικούς δείκτες υλοποίησης του Ε.Π. Α.Α.Α. και λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία των αντίστοιχων Πινάκων του Κεφαλαίου 4 της παρούσας έκθεσης. Επειδή δεν παρακολουθούνται όλοι οι περιβαλλοντικοί δείκτες, για τη λήψη στοιχείων λαμβάνονται υπόψη οι δείκτες παρακολούθησης της υλοποίησης του Ε.Π.

Πίνακας Ι								
ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ		Τιμή στόχος (2023)	Επίτευξη Στόχου από Ολοκληρωμένες Πράξεις				Παρατηρήσεις	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ		2017	2016	2015	2014		
		[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	
A. ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ-ΧΛΩΡΙΔΑ-ΠΑΝΙΔΑ								
Επιφάνεια οικοτόπων που ενισχύονται με στόχο να αποκτήσουν καλύτερο καθεστώς διατήρησης		Εκτάρια	25000	0	0	0	0	
B. ΕΔΑΦΟΣ								
1. Ποσότητα βιοαποδομήσιμων υλικών που οδηγείται προς υγειονομική ταφή		Τόνοι/έτος	95.000	μ.δ.	223.750	222.440	220.000	Έχουν επικαιροποιηθεί οι τιμές για τα έτη 2014- 2016, ενώ για το 2017 δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.
2. Ποσότητα ανακυκλώσιμων υλικών προς ανακύκλωση		%	50	μ.δ.	28,4	28,2	28,4	Έχουν επικαιροποιηθεί οι τιμές για τα έτη 2014 και 2015. Οι τιμές για το 2016 είναι προκαταρκτικές ενώ για το 2017 δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία
Γ. ΥΔΑΤΑ								
1. Ισοδύναμος πληθυσμός που καλύπτεται από αποχετευτικά δίκτυα και σταθμούς επεξεργασίας λυμάτων		Ποσοστό ι. πληθυσμού	100	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	74,18	Η έρευνα είναι διετής. Δεν έχουν δημοσιοποιηθεί ακόμα τα στοιχεία του 2016
2. Ποσότητα βιοαποδομήσιμων υλικών που οδηγείται προς υγειονομική ταφή		Τόνοι/έτος	95.000	μ.δ.	223.750	222.440	220.000	Έχουν επικαιροποιηθεί οι τιμές για τα έτη 2014- 2016, ενώ για το 2017 δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.
Δ. ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ								
1. Μεταβολή συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου		την ισοδύναμου CO2/ έτος	200.000	0	0	0	0	
2. Ποσότητα βιοαποδομήσιμων υλικών που οδηγείται προς υγειονομική ταφή		την/έτος	95.000	μ.δ.	223.750	222.440	220.000	Έχουν επικαιροποιηθεί οι τιμές για τα έτη 2014- 2016, ενώ για το 2017 δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.
Ε. ΚΛΙΜΑΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ								
1. Μεταβολή συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου		την ισοδύναμου CO2/ έτος	200.000	0	0	0	0	
2. Αριθμός κυματοθραυστών για την προστασία των παράκτιων ζωνών		Πλήθος	20	17	0	0	0	
Στ. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ								
1. Αριθμός επισκεπτών σε τοπία πολιτιστικής κληρονομιάς		Επισκέπτες/ έτος	133.000	144.230	129.966	124.415	123.925	

2. Αριθμός υποδομών ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος στα οποία έγιναν παρεμβάσεις	Πλήθος	6	3	0	0	0	
Z. ΤΟΠΙΟ							
Αριθμός κυματοθραυστών για την προστασία των παράκτιων ζωνών	Πλήθος	20	17	0	0	0	
H. ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ							
Ποσότητα αποβλήτων (χαρτί/χαρτόνι, πλαστικό, μέταλλο, γυαλί, οργανικό) που ανακυκλώθηκε	%	50	μ.δ.	28,4	28,2	28,4	Έχουν επικαιροποιηθεί οι τιμές για τα έτη 2014 και 2015. Οι τιμές για το 2016 είναι προκαταρκτικές ενώ για το 2017 δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία

μ.δ. = μη διαθέσιμο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Σκοπός της παρούσας ενότητας είναι να αποτυπωθεί η συσχέτιση των έργων με τους περιβαλλοντικούς δείκτες, να ομαδοποιηθούν τα έργα ανά φυσικό αντικείμενο και εν συνεχεία ανά Άξονα Προτεραιότητας του Ε.Π., όπως αυτή έχει προκύψει μέχρι τη λήξη της περιόδου αναφοράς της παρούσας έκθεσης (31/12/2017) και με βάση την ένταξη, την υλοποίηση και την ολοκλήρωση των σχετικών πράξεων.

Πιο συγκεκριμένα στους πιο κάτω Πίνακες με τα ενταγμένα και ολοκληρωμένα έργα του Ε.Π., καταγράφονται:

1. Ο Άξονας Προτεραιότητας
2. Ο Τίτλος του Έργου
3. Ο Δικαιούχος
4. Η Κατηγορία Παρέμβασης
5. Η επιλέξιμη δημόσια δαπάνη
6. Ο επηρεαζόμενος περιβαλλοντικός δείκτης

Σημειώνεται ότι οι περιβαλλοντικοί δείκτες που αναφέρονται είναι εκείνοι που δίδονται στον Πίνακα Ι και επηρεάζονται από τα έργα. Οι δείκτες αυτοί χρησιμοποιούνται διότι υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία από την παρακολούθησή τους.

Δεν περιλαμβάνονται στους πίνακες που ακολουθούν, έργα Τεχνικής Υποστήριξης της Εφαρμογής των Αξόνων Προτεραιότητας 7Α και 7Β του Προγράμματος, καθώς και έργα το αντικείμενο των οποίων δεν αφορά, τουλάχιστον άμεσα, την παρούσα έκθεση, διότι δεν επηρεάζει τους περιβαλλοντικούς δείκτες.

Κατά την περίοδο αναφοράς της παρούσας έκθεσης (μέχρι τις 31/12/17) **είναι ενταγμένα** τα εξής έργα:

Α.Π.	ΘΣ	Τίτλος Έργου / Τίτλος Δράσης	Δικαιούχος	Κατηγορία Παρέμβασης	Επιλέξιμη Δημόσια Δαπάνη Έργου (€)	Περιβαλλοντικός Δείκτης που σχετίζεται*
3A	5	Κατασκευή δέκα (10) παράλληλων κυματοθραυστών στον Κόλπο Χρυσοχούς PS/C/744	Τμήμα Δημοσίων Έργων	Προσαρμογή σε μέτρα για την κλιματική αλλαγή και πρόληψη και διαχείριση κινδύνων σχετικών με το κλίμα, π.χ. διάβρωση, πυρκαγιές, πλημμύρες, καταιγίδες και ξηρασία, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και συστημάτων και υποδομών διαχείρισης καταστροφών	4,634,975	Z, E
3A	5	Κατασκευή έξι (6) παράλληλων κυματοθραυστών στην περιοχή Γεροσκήπου PS/C/762	Τμήμα Δημοσίων Έργων	Προσαρμογή σε μέτρα για την κλιματική αλλαγή και πρόληψη και διαχείριση κινδύνων σχετικών με το κλίμα, π.χ. διάβρωση, πυρκαγιές, πλημμύρες, καταιγίδες και ξηρασία, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και συστημάτων και υποδομών διαχείρισης καταστροφών	2,938,435	Z, E
3A	5	Κατασκευή έξι (6) παράλληλων κυματοθραυστών στον Κόλπο Περβολιών PS/C/761	Τμήμα Δημοσίων Έργων	Προσαρμογή σε μέτρα για την κλιματική αλλαγή και πρόληψη και διαχείριση κινδύνων σχετικών με το κλίμα, π.χ. διάβρωση, πυρκαγιές, πλημμύρες, καταιγίδες και ξηρασία, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και συστημάτων και υποδομών διαχείρισης καταστροφών	3,305,820	Z, E
3A	5	Κατασκευή πέντε (5) παράλληλων κυματοθραυστών στο παραλιακό μέτωπο Λάρνακας PS/C/763	Τμήμα Δημοσίων Έργων	Προσαρμογή σε μέτρα για την κλιματική αλλαγή και πρόληψη και διαχείριση κινδύνων σχετικών με το κλίμα, π.χ. διάβρωση, πυρκαγιές, πλημμύρες, καταιγίδες και ξηρασία, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και συστημάτων και υποδομών διαχείρισης καταστροφών	2,557,310	Z, E
3A	6	Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Κάτω Πάφου	Τμήμα Δημοσίων Έργων	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς	3,406,622	ΣΤ.1, ΣΤ.2
3A	6	Ανακαίνιση και επέκταση του Αρχαιολογικού Μουσείου της Επαρχίας Πάφου	Τμήμα Δημοσίων Έργων	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς	2,154,638	ΣΤ.1, ΣΤ.2
3A	6	Αποκατάσταση Δημοτικού Θεάτρου Λευκωσίας	Τμήμα Δημοσίων Έργων	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς	8,395,488	ΣΤ.2
4A	6	Αποχετευτικό Σύστημα του Συμπλέγματος Σολέας (Φάση Β)	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων	Επεξεργασία υγρών λυμάτων	12,450,337	Γ.1

¹ Έκθεση Παρακολούθησης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠ) «Ανταγωνιστικότητα και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020»

5	4	Αναβάθμιση της Λεωφόρου Αγλαντζιάς και μέρους των Λεωφόρων Λάρνακας και Αμμοχώστου στην Αγλαντζιά	Τμήμα Δημοσίων Έργων	Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές και προώθησή τους (συμπεριλαμβανομένου του εξοπλισμού και του τροχαίου υλικού)	18,984,085	Δ.1, Ε
5	7	Δρόμος Πρωταρχικής Σημασίας που συνδέει το νέο Λιμάνι Λεμεσού με τον Αυτοκινητόδρομο Λεμεσού - Πάφου - ΚΑΘΕΤΟΣ ΔΡΟΜΟΣ - Φάση II	Τμήμα Δημοσίων Έργων	Ανακατασκευασμένη ή βελτιωμένη οδός ΔΕΔ-Μ	30,840,853	Δ.1, Ε

*Από Πίνακα I

Κατά την περίοδο αναφοράς της παρούσας έκθεσης (μέχρι τις 31/12/17) έχουν **ολοκληρωθεί** (ως φυσικό αντικείμενο) τα εξής έργα:

Α.Π.	ΘΣ	Τίτλος Έργου / Τίτλος Δράσης	Δικαιούχος	Κατηγορία Παρέμβασης	Επιλέξιμη Δημόσια Δαπάνη Έργου (€)	Περιβαλλοντικός Δείκτης που σχετίζεται*
3A	5	Διαμόρφωση Εθνικής Εκτίμησης Κινδύνων για τη Διαχείριση (Φυσικών) Καταστροφών	Τμήμα Περιβάλλοντος	Προσαρμογή σε μέτρα για την κλιματική αλλαγή και πρόληψη και διαχείριση κινδύνων σχετικών με το κλίμα, π.χ. διάβρωση, πυρκαγιές, πλημμύρες, καταιγίδες και ξηρασία, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και συστημάτων και υποδομών διαχείρισης καταστροφών	244,843	Δ.1, Ε
3A	5	Κατασκευή 5 παράλληλων κυματοθραυστών στη Γερμασόγεια PS/C/745	Τμήμα Δημοσίων Έργων	Προσαρμογή σε μέτρα για την κλιματική αλλαγή και πρόληψη και διαχείριση κινδύνων σχετικών με το κλίμα, π.χ. διάβρωση, πυρκαγιές, πλημμύρες, καταιγίδες και ξηρασία, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και συστημάτων και υποδομών διαχείρισης καταστροφών	2,830,272	Ζ, Ε
4A	6	Ανάπτυξη δικτύου Πράσινων Σημείων (Green Points) στην επαρχία Λεμεσού και στην Κοινότητα Αλάμπρας.	Υπουργείο Εσωτερικών	Διαχείριση οικιακών αποβλήτων (συμπεριλαμβανομένων μέτρων ελαχιστοποίησης, διαλογής και ανακύκλωσης)	2,073,518	Β.1, Η
4A	6	Αποχετευτικό Σύστημα του Δήμου Αθηνών - Φάση Β	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων	Επεξεργασία υγρών λυμάτων	1,990,681	Γ.1

¹ Έκθεση Παρακολούθησης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠ) «Ανταγωνιστικότητα και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020»

4A	6	Σχέδια Διαχείρισης Υδάτων και Πλημμυρών Κύπρου	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων	Διαχείριση αποβλήτων και εξοικονόμηση πόσιμου νερού (συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης των λεκανών των ποταμών, του εφοδιασμού σε νερό, των ειδικών μέτρων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, της μέτρησης σε επίπεδο διαμερίσματος και καταναλωτή, των συστημάτων χρέωσης και της μείωσης των διαρροών)	441,662	-
4A	6	Εγκαταστάσεις ολοκληρωμένης διαχείρισης οικιακών στερεών απορριμμάτων επαρχίας Λεμεσού, Φάση Β	Υπουργείο Εσωτερικών	Διαχείριση οικιακών απορριμμάτων (συμπεριλαμβανομένης της μηχανικής βιολογικής επεξεργασίας, της θερμικής επεξεργασίας, της αποτέφρωσης και της υγειονομικής ταφής)	23,952,806	Β.1, Β.2, Γ.2, Δ.2, Η
5	7	Αναβάθμιση Λιμανιού Λεμεσού - Β Φάση	Αρχή Λιμένων Κύπρου	Θαλάσσιοι λιμένες (ΔΕΔ-Μ)	6,109,888	-
5	4	Βελτίωση της λεωφόρου Τάφοι των Βασιλέων στην Πάφο	Τμήμα Δημοσίων Έργων	Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές και προώθησή τους (συμπεριλαμβανομένου του εξοπλισμού και του τροχαίου υλικού)	5,933,188	Δ.1, Ε
6	4	Αναβάθμιση και ενοποίηση δημοσίων δρόμων του Εμπορικού Παραδοσιακού Κέντρου, βελτίωση της κυκλοφοριακής διαχείρισης και ανάδειξη της Πλατείας Κέννεντυ στην Πάφο	Δήμος Πάφου	Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές και προώθησή τους (συμπεριλαμβανομένου του εξοπλισμού και του τροχαίου υλικού)	8,692,992	Δ.1
6	6	Αναβάθμιση και ανάδειξη του Μαρκιδείου Δημοτικού Θεάτρου στην Πάφο και του περιβάλλοντος χώρου	Δήμος Πάφου	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς	3,871,776	ΣΤ.2
6	6	Αποκατάσταση και Αξιοποίηση του Χανιού του Ιμπραήμ στην Πάφο	Δήμος Πάφου	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς	3,154,452	ΣΤ.1, ΣΤ.2
6	6	Αποκατάσταση του κτιρίου του πρώην Κινηματοθεάτρου "Αττικών" στην Πάφο	Δήμος Πάφου	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς	2,014,109	ΣΤ.2
6	6	Ανάπλαση, Αναδιαμόρφωση και Ανάδειξη Χώρων στη Συνοικία Μουττάλου στην Πάφο	Δήμος Πάφου	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς	3,816,205	ΣΤ.2
6	6	Σύνδεση και Ανάδειξη των Πλατειών 28ης Οκτωβρίου, Κωστή Παλαμά και Διονυσίου Σολωμού στην Πάφο	Δήμος Πάφου	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς	4,017,398	ΣΤ.2

*Από Πίνακα Ι

Στη συνέχεια, παρατίθενται πληροφορίες για το στάδιο υλοποίησης των ενταγμένων έργων (των παραπάνω 2 πινάκων), που επηρεάζουν τους δείκτες της περιβαλλοντικής παρακολούθησης:

A. Κυματοθραύστες (Άξονας 3A)

1. Κατασκευή δέκα (10) παράλληλων κυματοθραυστών στον Κόλπο Χρυσοχούς PS/C/744	Σε προχωρημένο στάδιο υλοποίησης
2. Κατασκευή έξι (6) παράλληλων κυματοθραυστών στην περιοχή Γεροσκήπου PS/C/762	
3. Κατασκευή έξι (6) παράλληλων κυματοθραυστών στον Κόλπο Περβολιών PS/C/761	
4. Κατασκευή πέντε (5) παράλληλων κυματοθραυστών στο παραλιακό μέτωπο Λάρνακας PS/C/763	
5. Κατασκευή 5 παράλληλων κυματοθραυστών στη Γερμασόγεια PS/C/745	ολοκληρώθηκε

B. Ιστορικές και Πολιτιστικές υποδομές (Άξονες 3A και 6)

1. Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Κάτω Πάφου	Αναμένεται να ολοκληρωθούν έως το 2019
2. Ανακαίνιση και επέκταση του Αρχαιολογικού Μουσείου της Επαρχίας Πάφου	
3. Αποκατάσταση Δημοτικού Θεάτρου Λευκωσίας	
4. Ανάπλαση της Πλατείας Ελευθερίας Λευκωσίας και του Περιβάλλοντα Χώρου - Φάση Β	
5. Αναβάθμιση και ανάδειξη του Μαρκιδείου Δημοτικού Θεάτρου στην Πάφο και του περιβάλλοντος χώρου	Ολοκληρώθηκαν
6. Αποκατάσταση και Αξιοποίηση του Χανιού του Ιμπραήμ στην Πάφο	
7. Αποκατάσταση του κτιρίου του πρώην Κινηματοθεάτρου "Αττικόν" στην Πάφο	
8. Ανάπλαση, Αναδιαμόρφωση και Ανάδειξη Χώρων στη Συνοικία Μουττάλου στην Πάφο	
9. Σύνδεση και Ανάδειξη των Πλατειών 28ης Οκτωβρίου, Κωστή Παλαμά και Διονυσίου Σολωμού στην Πάφο	

Γ. Διαχειριστικές Μελέτες (Άξονες 3A και 4A)

1. Διαμόρφωση Εθνικής Εκτίμησης Κινδύνων για τη Διαχείριση (Φυσικών) Καταστροφών	Ολοκληρώθηκαν
2. Σχέδια Διαχείρισης Υδάτων και Πλημμυρών Κύπρου	

Δ. Διαχείριση υγρών αποβλήτων (Άξονας 4Α)

1. Αποχετευτικό Σύστημα του Συμπλέγματος Σολέας (Φάση Β)	Προχωρημένο στάδιο υλοποίησης
2. Αποχετευτικό Σύστημα του Δήμου Αθηνών - Φάση Β	Ολοκληρώθηκε

Ε. Διαχείριση στερών αποβλήτων (Άξονας 4Α)

1. Ανάπτυξη δικτύου Πράσινων Σημείων (Green Points) στην επαρχία Λεμεσού και στην Κοινότητα Αλάμπρας 2. Εγκαταστάσεις ολοκληρωμένης διαχείρισης οικιακών στερεών απορριμμάτων επαρχίας Λεμεσού, Φάση Β	Ολοκληρώθηκε
---	--------------

ΣΤ. Συγκοινωνιακά - Λιμενικά (Άξονας 5 και 6)

1. Αναβάθμιση της Λεωφόρου Αγλαντζιάς και μέρους των Λεωφόρων Λάρνακας και Αμμοχώστου στην Αγλαντζιά	Προχωρημένο στάδιο υλοποίησης
2. Δρόμος Πρωταρχικής Σημασίας που συνδέει το νέο Λιμάνι Λεμεσού με τον Αυτοκινητόδρομο Λεμεσού - Πάφου - Κάθετος Δρόμος - Φάση ΙΙ	Αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2019
3. Βελτίωση της λεωφόρου Τάφοι των Βασιλέων στην Πάφο 4. Αναβάθμιση και ενοποίηση δημοσίων δρόμων του Εμπορικού Παραδοσιακού Κέντρου, βελτίωση της κυκλοφοριακής διαχείρισης και ανάδειξη της Πλατείας Κέννεντυ στην Πάφο 5. Αναβάθμιση Λιμανιού Λεμεσού - Β Φάση	Ολοκληρώθηκαν

Στον Πίνακα ΙΙ πιο κάτω παρατίθενται στοιχεία αποτύπωσης των δεικτών περιβαλλοντικής παρακολούθησης για την περίοδο αναφοράς της παρούσας έκθεσης, τα οποία περιλαμβάνουν τις στήλες επίτευξης στόχου από ολοκληρωμένες πράξεις, το ποσοστό επίτευξης του στόχου, το ποσοστό ολοκληρωμένων έργων επί του συνόλου των ενταγμένων έργων.

Πίνακας ΙΙ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΣΤΟΧΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

A. Κυματοθραύστες

ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ		Τιμή στόχος (2023)	Επίτευξη Στόχου από Ολοκληρωμένες Πράξεις				Ποσοστό επίτευξης στόχου	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων επί των ενταγμένων	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ		2017	2016	2015	2014			
		[1]	[2]	[3]	[4]	[5]			
Z.	ΤΟΠΙΟ								
	Αριθμός κυματοθραυστών για την προστασία των παράκτιων ζωνών	Πλήθος	20	17	0	0	0	85%	20%

B. Ιστορικές και Πολιτιστικές υποδομές

ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ		Τιμή στόχος (2023)	Επίτευξη Στόχου από Ολοκληρωμένες Πράξεις				Ποσοστό επίτευξης στόχου	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων επί των ενταγμένων	
ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ		2017	2016	2015	2014			
		[1]	[2]	[3]	[4]	[5]			
Στ.	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ								
	1. Αριθμός επισκεπτών σε τοπία πολιτιστικής κληρονομιάς	Επισκέπτες/έτος	133.000	144.230	129.966	124.415	123.925	108%	55%
	2. Αριθμός υποδομών ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος στα οποία έγιναν παρεμβάσεις	Πλήθος	6	3	0	0	0	50%	

¹ Έκθεση Παρακολούθησης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠ) «Ανταγωνιστικότητα και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020»

Δ. Διαχείριση υγρών αποβλήτων

ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ		Τιμή στόχος (2023)	Επίτευξη Στόχου από Ολοκληρωμένες Πράξεις				Ποσοστό επίτευξης στόχου	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων επί των ενταγμένων	
			2017	2016	2015	2014			
ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]			
Γ. ΥΔΑΤΑ									
Ισοδύναμος πληθυσμός που καλύπτεται από αποχετευτικά δίκτυα και σταθμούς επεξεργασίας λυμάτων		Ποσοστό ι. πληθυσμού	100	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	74,18	74,1%	50%

μ.δ.= μη διαθέσιμο

Ε. Διαχείριση στερών αποβλήτων

ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ		Τιμή στόχος (2023)	Επίτευξη Στόχου από Ολοκληρωμένες Πράξεις				Ποσοστό επίτευξης στόχου	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων επί των ενταγμένων	
			2017	2016	2015	2014			
ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]			
Β. ΕΔΑΦΟΣ									
1. Ποσότητα βιοαποδομήσιμων υλικών που οδηγείται προς υγειονομική ταφή		Τόνοι/έτος	95.000	μ.δ.	223.750	222.440	220.000	42,4%	100%
2. Ποσότητα ανακυκλώσιμων υλικών προς ανακύκλωση		%	50	μ.δ.	28,4	28,2	28,4	56,8%	
Γ. ΥΔΑΤΑ									
Ποσότητα βιοαποδομήσιμων υλικών που οδηγείται προς υγειονομική ταφή		Τόνοι/έτος	95.000	μ.δ.	223.750	222.440	220.000	42,4%	
Δ. ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ									
Ποσότητα βιοαποδομήσιμων υλικών που οδηγείται προς υγειονομική ταφή		tn/έτος	95.000	μ.δ.	223.750	222.440	220.000	42,4%	
Η. ΞΕΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ									
Ποσότητα αποβλήτων (χαρτί/χαρτόνι, πλαστικό, μέταλλο, γυαλί, οργανικό) που ανακυκλώθηκε		%	50	μ.δ.	28,4	28,2	28,4	56,8%	

μ.δ.= μη διαθέσιμο

ΣΤ. Συγκοινωνιακά - Λιμενικά

ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ		Τιμή στόχος (2023)	Επίτευξη Στόχου από Ολοκληρωμένες Πράξεις				Ποσοστό επίτευξης στόχου	Ποσοστό ολοκληρωμέν ων έργων επί των ενταγμένων
			2017	2016	2015	2014		
ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]		
Δ. ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ								
Μεταβολή συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	tn ισοδύναμου CO ₂ / έτος	200.000	0	0	0	0	0%	
Ε. ΚΛΙΜΑΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ								
1. Μεταβολή συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	tn ισοδύναμου CO ₂ / έτος	200.000	0	0	0	0	0%	
2. Αριθμός κυματοθραυστών για την προστασία των παράκτιων ζωνών	Πλήθος	20	17	0	0	0	85%	

¹ Έκθεση Παρακολούθησης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠ) «Ανταγωνιστικότητα και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

Η αξιολόγηση των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την υλοποίηση του Ε.Π. κατέχει ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο της αξιολόγησης του Προγράμματος, όπως προκύπτει από το άρθρο 54, σημείο 1 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 όπου συγκεκριμένα προβλέπεται: «Οι αξιολογήσεις πραγματοποιούνται με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας του σχεδιασμού και της εφαρμογής των προγραμμάτων καθώς και για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας, της απόδοσης και των επιπτώσεών τους».

Βασικό στόχο της περιβαλλοντικής παρακολούθησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων αποτελεί ο έγκαιρος εντοπισμός των απρόβλεπτων δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον από την υλοποίησή τους, καθώς και η λήψη επανορθωτικών μέτρων. Σε περίπτωση που διαπιστωθούν κατά τη διάρκεια εφαρμογής του Ε.Π. δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις, που δεν είχαν προβλεφθεί ή προκύψουν νέες υποχρεώσεις από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο προστασίας του περιβάλλοντος, απαιτείται να προταθούν κατάλληλα επανορθωτικά μέτρα. Η περιβαλλοντική παρακολούθηση και αξιολόγηση του Ε.Π. ενδέχεται επίσης να τροφοδοτήσει την αναθεώρησή του.

Στην εγκεκριμένη ΣΜΠΕ του Ε.Π., οι πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων συσχετίζονται με τους περιβαλλοντικούς στόχους του Προγράμματος. Η εκτίμηση και αξιολόγηση του χαρακτήρα των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την υλοποίηση του συνόλου των προβλεπόμενων παρεμβάσεων του Προγράμματος, κωδικοποιεί και απεικονίζει την περιβαλλοντική στοχοθεσία του Προγράμματος, μέσω των περιβαλλοντικών δεικτών που έχουν επιλεγεί για το σκοπό αυτό.

Σημειώνεται άλλωστε ότι οι δείκτες περιβαλλοντικής παρακολούθησης του Ε.Π. επιλέχθηκαν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να συνάδουν με το περιεχόμενο της περιβαλλοντικής στοχοθεσίας του Προγράμματος και να εναρμονίζονται κατά τρόπο ρεαλιστικό με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των παρεμβάσεων που υλοποιούνται.

Στις παραγράφους που ακολουθούν, καταγράφεται η περιβαλλοντική στοχοθεσία του Ε.Π. ανά περιβαλλοντική συνιστώσα με βάση την εγκεκριμένη ΣΜΠΕ του Προγράμματος και εκτιμάται-αξιολογείται ο χαρακτήρας των αναμενόμενων περιβαλλοντικών επιπτώσεων, όπως αυτές διαμορφώνονται από τα ενταγμένα έως τις 31/12/2017 έργα και με βάση τους περιβαλλοντικούς δείκτες των Πινάκων Ι και ΙΙ της παρούσας Έκθεσης.

A. ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ – ΧΛΩΡΙΔΑ – ΠΑΝΙΔΑ

Η εκτίμηση των επιπτώσεων στην περιβαλλοντική συνιστώσα της βιοποικιλότητας, εξετάζεται με τον δείκτη «Επιφάνεια οικότοπων που ενισχύονται με στόχο να αποκτήσουν καλύτερο καθεστώς διατήρησης».

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

- Συνοχή των οικότοπων στις προστατευόμενες περιοχές.
- Η αποφυγή πρόκλησης βλαβών στη χλωρίδα και την πανίδα, τις φυσικές περιοχές και τα προστατευόμενα είδη.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Τα ενταγμένα έργα έως τις 31/12/2017 δεν επηρεάζουν τον δείκτη.

Β. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ –ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ

Η υπό εξέταση περιβαλλοντική συνιστώσα δεν επηρεάζεται τεκμηριωμένα από τα έργα του ΕΠ, για την περίοδο αναφοράς της παρούσας.

Γ. ΕΔΑΦΟΣ

Η εκτίμηση των επιπτώσεων στην υπό εξέταση περιβαλλοντική συνιστώσα, έγινε με τους δείκτες «Ποσότητα βιοαποδομήσιμων υλικών που οδηγείται προς υγειονομική ταφή», «Ποσότητα αποβλήτων (χαρτί/χαρτόνι, πλαστικό, μέταλλο, γυαλί, οργανικό) που ανακυκλώθηκε». Αφορά τα έργα διαχείρισης στερών αποβλήτων, όπως αναφέρονται υπό το Ε στο κεφάλαιο 4.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

- Η μείωση της ρύπανσης των εδαφών.
- Η διαφύλαξη της ποιότητας και της ποσότητας των εδαφών.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Οι επιπτώσεις της υλοποίησης του ΕΠ, ως αποτέλεσμα των ενταγμένων έργων διαχείρισης στερών αποβλήτων έως 31/12/2017, εκτιμώνται ως θετικές με ποσοστό επίτευξης των στόχων περί το 50% (42,4% και 56,8% αντίστοιχα), με στοιχεία του έτους 2016. Το ποσοστό ολοκληρωμένων έργων επί των ενταγμένων είναι στο 100%.

Από τη εκτίμηση των παραπάνω στοιχείων προκύπτει ότι η υλοποίηση των ενταγμένων παρεμβάσεων έχει **θετική επίπτωση** μέσης έντασης στους περιβαλλοντικούς στόχους της περιβαλλοντικής συνιστώσας του εδάφους.

Δ. ΥΔΑΤΑ

Η περιβαλλοντική συνιστώσα παρακολουθείται με τους δείκτες «Ισοδύναμος πληθυσμός που καλύπτεται από αποχετευτικά δίκτυα και σταθμούς επεξεργασίας λυμάτων», «Ποσότητα βιοαποδομήσιμων υλικών που οδηγείται προς υγειονομική ταφή», οι οποίες αφορούν έργα διαχείρισης υγρών αποβλήτων και έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων, όπως αναφέρονται υπό τα Δ και Ε στο κεφάλαιο 4.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

- Η ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων και της ορθής διαχείρισης των αστικών λυμάτων.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Οι συνολικές επιπτώσεις των ενταγμένων παρεμβάσεων στην περιβαλλοντική συνιστώσα των υδάτων εκτιμώνται ως θετικές, δεδομένου ότι με τις παρεμβάσεις επιτυγχάνεται το 74,1% του περιβαλλοντικού στόχου για την κάλυψη του πληθυσμού από αποχέτευση, με στοιχεία του 2014 (αναμένεται η δημοσίευση στοιχείων του 2016). Το ποσοστό ολοκληρωμένων έργων διαχείρισης υγρών αποβλήτων επί των ενταγμένων είναι στο 50%.

Παράλληλα, για τη συνιστώσα για τα βιοαποδομήσιμα, με τις παρεμβάσεις επιτυγχάνεται το 42,4% του περιβαλλοντικού στόχου (αναμένεται η δημοσίευση στοιχείων του 2017). Το ποσοστό ολοκληρωμένων έργων διαχείρισης στερεών αποβλήτων επί των ενταγμένων είναι στο 100%.

Από την εκτίμηση αυτών των στοιχείων, προκύπτει ότι η υλοποίηση των ενταγμένων παρεμβάσεων έχει **θετική επίπτωση** σημαντικής έντασης στον περιβαλλοντικό στόχο για τα ύδατα. Οι θετικές επιπτώσεις των ενταγμένων έργων στο Πρόγραμμα στην υπό εξέταση περιβαλλοντική συνιστώσα, συγκλίνουν με αυτήν του στόχου περιβαλλοντικής παρακολούθησης του Προγράμματος.

Ε. ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ

Η εκτίμηση των επιπτώσεων στην υπό εξέταση περιβαλλοντική συνιστώσα παρακολουθείται με τον δείκτη «Ποσότητα βιοαποδομήσιμων υλικών που οδηγείται προς υγειονομική ταφή», «Μεταβολή συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου», που αφορά τα έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων και τα συγκοινωνιακά - λιμενικά, όπως αναφέρονται υπό τα Ε και ΣΤ στο κεφάλαιο 4.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

- η αποφυγή έκλυσης αερίων που συμβάλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου
- τα επίπεδα ατμοσφαιρικών ρύπων στο υφιστάμενο ατμοσφαιρικό περιβάλλον

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Συνολικά αναμένεται θετική επίπτωση στον περιβαλλοντικό στόχο της υπό εξέταση συνιστώσας από τις ενταγμένες έως 31/12/2017 παρεμβάσεις. Η επίτευξη του στόχου για τα βιοαποδομήσιμα υλικά, βρίσκεται στο 42,4% (τα στοιχεία του 2017 δεν είναι διαθέσιμα), ενώ για τη μείωση της έκλυσης αερίων του θερμοκηπίου στο 0%. Με το ποσοστό ολοκληρωμένων έργων επί των ενταγμένων για την διαχείριση των στερεών αποβλήτων να είναι στο 100% και για τα συγκοινωνιακά - λιμενικά στο 60%.

Από τη εκτίμηση των στοιχείων, προκύπτει ότι η υλοποίηση των ενταγμένων παρεμβάσεων έχει **θετική** επίπτωση στους περιβαλλοντικούς στόχους, κυρίως λόγω της ένταξης του έργου διαχείρισης απορριμμάτων Λεμεσού, το οποίο εκτός

των άλλων θα επιφέρει και μείωση έκλυσης μεθανίου στην ατμόσφαιρα, έναντι της απευθείας διάθεσης των απορριμμάτων σε ΧΥΤΑ.

ΣΤ. ΚΛΙΜΑΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις του Ε.Π. στην υπό εξέταση περιβαλλοντική συνιστώσα εκτιμώνται με την εφαρμογή του ποσοτικού δείκτη «Μεταβολή συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου», που αφορά τα συγκοινωνιακά – λιμενικά έργα, όπως αναφέρονται υπό το ΣΤ στο κεφάλαιο 4 και του δείκτη «Αριθμός κυματοθραυστών για την προστασία των παράκτιων ζωνών», που αφορά τα κυματοθραυστικά έργα, όπως αναφέρονται υπό το Α, στο κεφάλαιο 4.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

- Η μείωση του συνόλου των εκπεμπόμενων αερίων του θερμοκηπίου.
- Συμβολή στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Η συνολική επίπτωση της υλοποίησης των ενταγμένων παρεμβάσεων του Προγράμματος στα θέματα κλιματικής αλλαγής, αναμένεται να είναι **ουδέτερη /θετική** εξαιτίας της βελτίωσης των δικτύων μεταφορών. Με το ποσοστό ολοκληρωμένων έργων επί των ενταγμένων να είναι στο 60%. Παράλληλα το ποσοστό επίτευξης του περιβαλλοντικού στόχου για τα κυματοθραυστικά ανέρχεται στο 85%, από την υλοποίηση των ενταγμένων έργων.

Η συνολική επίπτωση των ενταγμένων έως τις 31/12/2017 παρεμβάσεων του ΕΠ εκτιμάται ως **ελαφρός θετική**, καθώς οι αρνητικές επιπτώσεις των οδικών και λιμενικών έργων αντισταθμίζονται από τη διευκόλυνση του γενικού μεταφορικού έργου και την αντιμετώπιση του κλιματικού φαινομένου του κυματισμού.

Ζ. ΥΛΙΚΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η υπό εξέταση περιβαλλοντική συνιστώσα δεν επηρεάζεται τεκμηριωμένα από τα έργα του ΕΠ, για την περίοδο αναφοράς της παρούσας έκθεσης.

Η. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Η περιβαλλοντική συνιστώσα παρακολουθείται με τους δείκτες «Αριθμός επισκεπτών σε τοπία πολιτιστικής κληρονομιάς», «Αριθμός υποδομών ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος στα οποία έγιναν παρεμβάσεις», που αφορά τις παρεμβάσεις σε ιστορικές και πολιτιστικές υποδομές, όπως αναφέρονται υπό το Β στο κεφάλαιο 4.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

- Η διατήρηση και προστασία ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

- Η βελτίωση συνθηκών πρόσβασης σε χώρους και εκδηλώσεις.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Το Πρόγραμμα συνεισφέρει θετικά στη βελτίωση των χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, αφού προβλέπεται βελτίωση, ενοποίηση και προσβασιμότητα στους χώρους αυτούς, αναβαθμίζοντας την πολιτιστική προβολή και διευκολύνοντας την παρουσία επισκεπτών. Η επίτευξη του στόχου της αύξησης των επισκεπτών υπερκαλύφθηκε σε ποσοστό 108% και παράλληλα ο στόχος του αριθμού παρεμβάσεων σε υποδομές πολιτιστικού ενδιαφέροντος επιτεύχθηκε κατά 50%. Με το ποσοστό ολοκληρωμένων έργων επί των ενταγμένων να είναι στο 55%.

Με την υλοποίηση του συνόλου των ενταγμένων έργων που αφορούν τις ιστορικές και πολιτιστικές υποδομές έως το 2019, το ποσοστό επίτευξης του περιβαλλοντικού στόχου της συνιστώσας παρεμβάσεις σε πολιτιστικές υποδομές, θα ανέλθει στο 100%.

Ως προς τη διατήρηση και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, αναμένονται θετικές επιπτώσεις από την υλοποίηση των ενταγμένων παρεμβάσεων. Ακόμα η βελτίωση προσβασιμότητας στα σημεία ιδιαίτερου πολιτιστικού, ιστορικού ή αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, ευνοείτε μέσω των ενταγμένων έργων.

Από τη συνεκτίμηση αυτών των στοιχείων, προκύπτει ότι η υλοποίηση των ενταγμένων παρεμβάσεων θα έχει **θετική επίπτωση** στον περιβαλλοντικό στόχο.

Θ. ΤΟΠΙΟ

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις του Ε.Π. στην υπό εξέταση περιβαλλοντική συνιστώσα του τοπίου εκτιμώνται με την εφαρμογή του δείκτη «Αριθμός κυματοθραυστών για την προστασία των παράκτιων ζωνών», που αφορά τα κυματοθραυστικά έργα, όπως αναφέρονται υπό το Α στο κεφάλαιο 4.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

- Η προστασία περιοχών με φυσικό κάλλος
- Η αντιληπτικότητα περιοχών με αξιόλογο ανθρωπογενές τοπίο
- Η ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Οι επιπτώσεις των ενταγμένων έργων έως τις 31/12/2017, εκτιμώνται ως **αρνητικές** στην περιβαλλοντική συνιστώσα του τοπίου από την επιρροή των κυματοθραυστών. Οι επιπτώσεις αυτές θα είναι μικρής έντασης, καθώς η πλειοψηφία των ενταγμένων παρεμβάσεων δεν εμπίπτει στα όρια προστατευόμενων περιοχών και τοπίων. Συνεπώς, οι επιπτώσεις στον περιβαλλοντικό στόχο αποφυγής κατακερματισμού του τοπίου θα είναι ήπιου χαρακτήρα.

Το ποσοστό επίτευξης του περιβαλλοντικού στόχου ανέρχεται στο 85%, από την υλοποίηση των ενταγμένων έργων. Το ποσοστό ολοκληρωμένων έργων επί των ενταγμένων είναι στο 20%. Με την ολοκλήρωση όλων των ενταγμένων έργων κυματοθραυστών η επίτευξη του περιβαλλοντικού στόχου θα υπερκαλύψει το 100%.

I. ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Η εκτίμηση των επιπτώσεων στην υπό εξέταση περιβαλλοντική συνιστώσα παρακολουθείται με τον δείκτη «Ποσότητα αποβλήτων (χαρτί/χαρτόνι, πλαστικό, μέταλλο, γυαλί, οργανικό) που ανακυκλώθηκε», που αφορά τα έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων, όπως αναφέρονται υπό το Ε στο κεφάλαιο 4.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

- Αύξηση χρήσης ανακυκλωμένων υλικών
- Διείσδυση των ΑΠΕ στην τελική κατανάλωση ενέργειας

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Οι επιπτώσεις των ενταγμένων έργων έως τις 31/12/2017 εκτιμώνται ως **θετικές** στην περιβαλλοντική συνιστώσα. Ειδικότερα από το έργο «Εγκαταστάσεις ολοκληρωμένης διαχείρισης οικιακών στερεών απορριμμάτων επαρχίας Λεμεσού» αλλά και από το δίκτυο Πρασίνων Σημείων, επιτυγχάνεται η αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης υλικών.

Το ποσοστό επίτευξης του στόχου ανέρχεται στο 56,8%, από την υλοποίηση των ενταγμένων έργων (τα στοιχεία του 2017 δεν είναι διαθέσιμα). Με το ποσοστό ολοκληρωμένων έργων επί των ενταγμένων να είναι στο 100%.

Από τη σύνθεση του παραπάνω προκύπτει ότι οι ενταγμένες δράσεις μέχρι το τέλος του 2017 έχουν **θετική επίπτωση** στην εν λόγω περιβαλλοντική συνιστώσα.

5.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Στην περίοδο αναφοράς της 1ης έκθεσης περιβαλλοντικής παρακολούθησης του Ε.Π. Α.Α.Α. 2014-2020, με βάση την καταγεγραμμένη πορεία υλοποίησης του Προγράμματος έως τις 31/12/2017, λαμβάνοντας υπόψη τη συνολική εικόνα των περιβαλλοντικών δεικτών των ενταγμένων έργων του Προγράμματος ανά περιβαλλοντική συνιστώσα, δεν παρουσιάζονται σημαντικές αποκλίσεις από τις προβλεπόμενες περιβαλλοντικές επιπτώσεις που καταγράφονται στην εγκεκριμένη ΣΜΠΕ του Προγράμματος, ενώ η εργασία που έχει γίνει στα πλαίσια της περιβαλλοντικής παρακολούθησης του Ε.Π. έχει παράξει και ποσοτικές εκτιμήσεις για τους περιβαλλοντικούς δείκτες, οι οποίες δίνουν πληρέστερη εικόνα της προόδου του Ε.Π..

Σημειώνεται ότι η διαθεσιμότητα στοιχείων για τη συμπλήρωση των δεικτών περιβαλλοντικής παρακολούθησης είναι χαμηλή και λειτουργεί περιοριστικά για την εκτενή αποτύπωση της εικόνας των δεικτών του Προγράμματος και κατ' επέκταση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που καταγράφονται.

Από το Ε.Π., για τις ομάδες έργων υπό τα Β έως ΣΤ του κεφαλαίου 4, προκύπτει να έχουν θετικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, αφού εκτιμάται, βάσει των τιμών επίτευξης και δέσμευσης στόχου περιβαλλοντικής παρακολούθησης, ότι θα συνεισφέρουν θετικά στις ακόλουθες επιμέρους περιβαλλοντικές συνιστώσες:

- Μείωση της ρύπανσης των εδαφών
- Διαφύλαξη της ποιότητας και της ποσότητας των εδαφών
- Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων και της διαχείρισης των αστικών λυμάτων
- Μείωση επιπέδων ατμοσφαιρικών ρύπων στο υφιστάμενο ατμοσφαιρικό περιβάλλον
- Μείωση του συνόλου των εκπεμπόμενων αερίων του θερμοκηπίου
- Διατήρηση και προστασία ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος
- Βελτίωση συνθηκών πρόσβασης σε χώρους και εκδηλώσεις
- Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου
- Μείωση διάθεσης βιοαποδομήσιμων υλικών για ταφή και εκτροφή τους προς εκμετάλλευση
- Αύξηση της ανακύκλωσης υλικών.

Από την άλλη, αναμένονται και αρνητικές επιπτώσεις στο τοπίο, από ομάδα έργων υπό το Α του κεφαλαίου 4. Ωστόσο, όπως περιγράφηκε εκτενέστερα υπό το Θ του κεφαλαίου 5, οι επιπτώσεις αυτές εκτιμώνται ως αναπόφευκτες και μικρής έντασης.

Επισημαίνεται, τέλος, ότι μελλοντικά αναμένεται πληρέστερη παρακολούθηση των ποσοτικών περιβαλλοντικών δεικτών και υψηλότερη διαθεσιμότητα στοιχείων για αυτούς.

5.3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Προτείνεται η επικαιροποίηση του πίνακα δεικτών παρακολούθησης της ΣΜΠΕ, αφού αρκετοί από αυτούς τους 39 δείκτες επηρεάζονται από σειρά παραγόντων και δράσεων που δεν καλύπτονται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Αειφόρος Ανάπτυξη, ενώ είναι αμφίβολο αν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία και για τους 39 δείκτες.

Στον παρακάτω πίνακα βρίσκονται οι δείκτες που θα πρέπει να επαναξιολογηθεί η χρήση τους και να τροποποιηθούν ή να αντικατασταθούν.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ		
A/A*	Δείκτης παρακολούθησης	Πηγή Δεδομένων
ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ – ΧΛΩΡΙΔΑ - ΠΑΝΙΔΑ		
1.	Ποσοστό αύξησης των ειδών και των οικοτόπων που βρίσκονται σε καλή κατάσταση διατήρησης μέχρι το 2020	Τμήμα Περιβάλλοντος, Μελέτες του Δικαιούχου
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ		
4.	Αριθμός απασχολούμενων επί των αστικών περιοχών	Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΠΚΑ)
5.	Μέση διάρκεια διαμονής τουριστών στην χώρα	Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου , ΚΟΤ
6.	Ποσοστό των γυναικείων επιχειρηματιών στο σύνολο του γυναικείου εργατικού δυναμικού	Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου
ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ		
7.	Προσδοκώμενη διάρκεια ζωής	Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου
ΥΔΑΤΑ		
14.	Ποσοστό επεξεργασίας λυμάτων σε σχέση με τα προς επεξεργασία λύματα της χώρας	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, Μελέτες του Δικαιούχου
15.	Ποσοστό επεξεργασίας αστικών λυμάτων	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, Μελέτες του Δικαιούχου
ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ		
16.	Συνεισφορά των ΑΠΕ στην ακαθάριστη κατανάλωση ενέργειας	Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου
17.	Ετήσια μείωση των εκπομπών CO ₂ και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στα αστικά κέντρα	Τμήμα Περιβάλλοντος
20.	Σταθμισμένη έκθεση πληθυσμού σε λεπτά σωματίδια PM _{2.5}	Τμήμα Περιβάλλοντος
21.	Ποσοστό πληθυσμού του οποίου η έκθεση είναι πάνω από τα κατώτατα όρια του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας	Τμήμα Περιβάλλοντος
22.	Υπέρβαση των οριακών τιμών για την ποιότητα του αέρα σε αστικές περιοχές	Τμήμα Περιβάλλοντος
ΚΛΙΜΑΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ		
23.	Μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τομέα των μεταφορών	Τμήμα Περιβάλλοντος, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Μελέτες του Δικαιούχου
24.	Μεταβολή των εκπομπών CO ₂ ανά μονάδα ΑΕΠ 1990-2010	Τμήμα Περιβάλλοντος, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου
25.	Μεταβολή των εκπομπών CO ₂ ανά μονάδα ΑΕΠ 1990-2000 και 2000-2010	Τμήμα Περιβάλλοντος, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου
26.	Μεταβολή των εκπομπών CO ₂ από παραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας	Τμήμα Περιβάλλοντος, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου
27.	Συνολική ένταση του ΑΕΠ ως προς τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (Total GHG intensity of GDP)	Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου
ΥΛΙΚΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ		
29.	Ποσοστό τουριστικών κλινών στις οποίες γίνονται παρεμβάσεις αναβάθμισης για εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος	Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού

ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ		
37.	Συνεισφορά των ΑΠΕ στην ακαθάριστη κατανάλωση ενέργειας	Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ		
A/A	Δείκτης παρακολούθησης	Πηγή Δεδομένων
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ		
38.	Ποσοστό γαλάζινων και πράσινων θέσεων εργασίας σε σχέση με το συνολικό αριθμό θέσεων εργασίας του Επιχειρησιακού Προγράμματος	Παρακολούθηση υλοποίησης Ε.Π., ΥΕΠΚΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ		
A/A	Δείκτης παρακολούθησης	Πηγή Δεδομένων
ΒΙΩΣΙΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ		
39.	Χρήση δεικτών εκρών του Επιχειρησιακού Προγράμματος	Παρακολούθηση υλοποίησης Ε.Π.

* Είναι ο α/α που έχουν οι δείκτες στον συνολικό πίνακα του κεφ. 2.2

Βάσει των διαθέσιμων δεικτών παρακολούθησης υλοποίησης του Ε.Π. Α.Α.Α προτείνονται οι παρακάτω τροποποιήσεις στους δείκτες της ΣΜΠΕ. Οι κάτωθι δείκτες μπορούν να αντικαταστήσουν τους προηγούμενους με τον ίδιο α/α του πίνακα του κεφ. 2.2.

A/A*	Τροποποιημένος δείκτης παρακολούθησης	Πηγή Δεδομένων
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ		
4.	Αύξηση της απασχόλησης σε επιχειρήσεις που ενισχύονται	Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΠΚΑ)

ΥΔΑΤΑ		
14.	Πρόσθετος πληθυσμός που εξυπηρετείται από βελτιωμένη επεξεργασία λυμάτων	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, Τμήμα Περιβάλλοντος

* ο α/α των δεικτών που θα αντικαταστήσουν στον συνολικό πίνακα του κεφ. 2.2, οι προτεινόμενοι.

Στο πλαίσιο τροποποίησης του πίνακα παρακολούθησης, θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν και δείκτες που δεν περιλαμβάνονται στο ΕΠ αλλά παρακολουθούνται από τους Δικαιούχους στο πλαίσιο υλοποίησης των έργων τους μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος της Διαχειριστικής Αρχής (ΟΠΣ), υπό την προϋπόθεση ότι τα ετήσια στοιχεία παρακολούθησης είναι διαθέσιμα. Οι πιο σχετικοί δείκτες είναι:

Τίτλος Έργα	Πρόσκλησης - Άξονας	Επενδυτική Προτεραιότητα	Πρόσθετος Δείκτης	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος
Έργα Αποκατάστασης Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (ΧΑΔΑ)	4Α	6i	Αριθμός Χώρων που αποκαθίστανται	αριθμός	64
Έργα για Δημιουργία Πράσινων Σημείων	4Α	6i	Αριθμός Χώρων Πράσινων Σημείων που δημιουργούνται	αριθμός	6
"Μείωση σύμμεικτων αποβλήτων που καταλήγουν σε ταφή και αύξηση του ποσοστού συλλογής υψηλής	4Α	6i	Ποσότητα ανακυκλώσιμων αποβλήτων που συλλέγονται στην περιοχή του έργου	τόνοι/έτος	10.000

Τίτλος Πρόσκλησης - Έργα	Άξονας	Επενδυτική Προτεραιότητα	Πρόσθετος Δείκτης	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος
<u>ποιότητας ανακυκλώσιμων υλικών</u> : (α) έργα για βελτίωσης της πρόληψης, μείωσης, χωριστής συλλογής και αξιοποίησης οικιακών και παρόμοιου τύπου αποβλήτων σε Δήμους & Κοινότητες (β) έργα για εφαρμογή του "Πληρώνω όσο Πετώ" (Pay as you throw)					
			Σημεία χωριστής συλλογής οργανικών αποβλήτων	αριθμός	316
			Ποσότητα οργανικών αποβλήτων που συλλέγονται στην περιοχή του έργου	τόνοι/έτος	10.000
			Σημεία χωριστής συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών (χαρτί/χαρτόνι, PMD, γυαλί)	αριθμός	181
<u>"Αστικά Λύματα"</u> : (α) κατασκευή αποχετευτικών συστημάτων	4A	6ii	Εγκατάσταση δικτύων συλλογής λυμάτων	χλμ.	50
			Συνολικός όγκος υγρών αποβλήτων που συλλέγονται (μέση ημερήσια ροή λυμάτων)	κ.μ. ανά ημέρα	1.721
			Σύνδεση ιδιωτικών παροχών	αριθμός	5.732